

SOVON Broedvogelatlas

Na mijn bliksemactie, in samenwerking met Fred Hopman, coördinator SOVON NH-Zuid, is nu bijna geheel Amsterdam gedekt voor het onderzoek t.b.v. de uit te brengen broedvogelatlas van Nederland. Omdat men normaal 5-kilometerblokken telt en geen versnipperde kilometerhokken (zoals wij dat doen), worden er aan de tellers die reageerden op mijn oproep, geen puntonderzoek en waarnemingsformulieren verstrekt. De bedoeling is de kladformulieren (de gele en de roze) naar het SOVON te sturen. Zij nemen de gegevens dan over op de officiële formulieren. Eventueel mag je de papieren ook naar mij sturen, dat is mij om het even.

'Iedereen' is welkom in café 'De Doelen'

Vogelcafé

Op verzoek van velen in herhaling, en wel op dinsdag 12 september 2000. Vanaf 20.00 uur is iedereen welkom in café "De Doelen" op de Kloveniersburgwal nr. 125 om te verhalen over vakantie, waarnemingen in de regio of daarbuiten en andere zaken.

Slaapplaats Halsbandparkieten

Amsterdam-Slotermeer / Globaal jaaroverzicht over 1999

Bert Kamp

Sinds 1994 worden slaapplaatsen van Halsbandparkieten gemeld in het Rembrandtpark en op het Olympiaplein (1994), bij het Confectiecentrum omgeving Heemstedestraat (1997) en de Utrechtsebrug (1998).

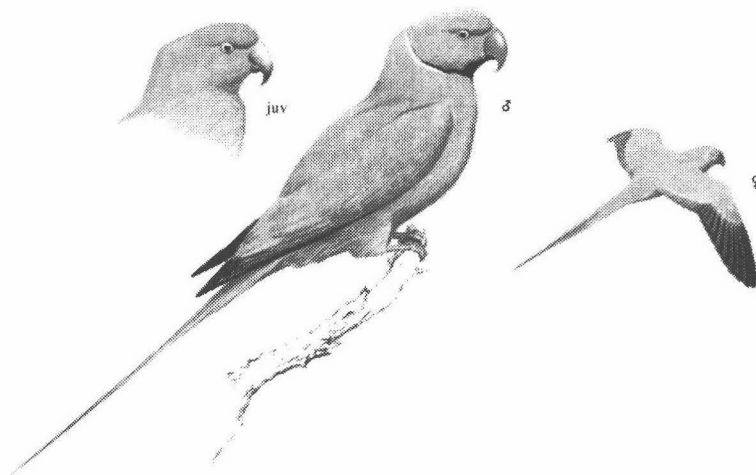
Aan de Sloterplas is reeds 5 jaar een slaapplaats in gebruik door wisselende aantallen vogels, in verschillende perioden en wisselende boomgroepen. Een eerste telling van 210 vogels dateert van 26 november 1995, die waren te vinden aan alle windstreken rond het rechthoekige haventje. Zij vertoonden een grillig gedrag en bleven soms compleet weg. Zo vond ik in de winter van 1996 circa 50 parkieten in het Gerbrandypark. In 1999 echter was er tot medio november een constante voorkeur voor 2 tot 4 lage iepen aan de haven, waar ik de aanvliegende vogels en groepen nu en dan heb geteld. Tellingen in dichtgebladerde bomen zijn onmogelijk, maar dit lukt wel in de kale takken vanaf medio november. Ook het gedrag werd geobserveerd, de duur van de slaaptrek en het weer. ▷

▷ *De slaappleaats*

Een onbegrijpelijke keuze, met meerdere rustige parken in de tuinsteden. De vier iepen staan vlak aan de haven, met nachtvissers, motorlawaaai, naast een bij trimmers en wandelaars geliefd traject. Op een paar honderd meter een benzinestation en dichtbij woonwijken met verlichte vensters, waar de jeugd laat actief is. Opvallend was het verschil in kleur en bladerdek in de herfst van de vier voorkeursbomen, vergeleken met de circa 30 andere in de rij. Deze slaapbomen stonden in november nog flink in blad met een lichtgroene kleur, terwijl de rest inmiddels 'doorzichtig' was geworden, met schaars blad in gele tinten. Zijn de vier slaapbomen soms een aparte, minder snel bladverliezende soort en zouden de parkieten dit van tevoren hebben aangevoeld? De grond onder de vier bomen werd op den duur bedekt met afgerukte takjes en knoppen, hetgeen wees op foerageren. Later kon dit goed worden waargenomen in de kale takken van andere boomgroepen, waarheen de vogels medio november verhuisden. De harde, winterse knoppen van verschillende boomsoorten vonden ook hier aftrek. De havenlocatie werd omstreeks 15 november verlaten, oorzaak onbekend. De vogels verkasten naar de kop van de Sloterplas, 400 meter naar het Oosten. Tussen 15 november 1999 en 20 januari 2000 wisselden de parkieten hier vier maal van boomgroep. Harde wind en neerslag worden door de slapers getrotseerd, maar de vogels zijn onrustiger dan in de zomer. Het zou ook kunnen zijn, dat de foerageerperiode in de wintermaanden te kort is en dat na zonsondergang op de slaappleaats massaal wordt geteerd op de kleine, harde winterknoppen. Zodra de groep bomen dan te weinig oplevert, wordt een verse voedselbron bezet. Vandaar wellicht het verkassen over slechts kleine afstanden.

Tellingen, invliegende groepen en slaaptrek

Rond Kerstmis 1998 werden circa 400 parkieten door vuurwerk verjaagd, volgens passanten een drietal vogels gedood of gewond en de slaappleaats bleef onbezet tot eind januari 1999 (weer circa 250 exemplaren), op 6 februari circa 160 ex. en begin april nog circa 145 ex. (gegevens gedeeltelijk van P. Marcus). Dit aantal bleef vrijwel constant tot begin augustus, maar naarmate de herfst naderde en de dagen korter werden, steeg het aantal slapers. Een maximum van circa 400 werd in december bereikt en daarmee gaf 1999 ongeveer hetzelfde beeld als 1998. Geteld

Datum	3-8/4-8	8-8	15-8	3-8/4-8
Weeromstandigheden	Helder	Wolkendek, mistig	Bewolkt, regen	Helder
Aantal groepen	8	-	18	8
Totaal vogels	150	175	250	150
Begin slaaptrek	21.00	20.40	20.40	21.00
Einde slaaptrek	21.20	21.00	21.00	21.20
Aantal bomen	2	2	2	2
Datum	16-8	22-8	1-9	3-9
Weeromstandigheden	Helder	Helder	Egaal wolkendek	Helder
Aantal groepen	18	16	20	22
Totaal vogels	250	240	350	350
Begin slaaptrek	20.50	20.35	20.00	20.12
Einde slaaptrek	21.05	20.55	20.20	20.25
Aantal bomen	2	4	4	4
Datum	17-9	2-10	In november geen	28-12
Weeromstandigheden	Helder	Wolken, vrij helder	tellingen, in	-
Aantal groepen	21	18	december 3-4	-
Totaal vogels	265	300	tellingen in kale	400
Begin slaaptrek	19.45	19.05	bomen op nieuwe	16.45
Einde slaaptrek	20.00	19.30	locatie aan kop	17.15
Aantal bomen	4	4	Sloterplas.	6

werd op een strategische plek bij de slaapbomen, zodat invliegende groepen duidelijk tegen de avondlucht zichtbaar waren. Als regel 3 tellingen per week, die vaak een verschil gaven van circa 7.5% (+ of -) zodat steeds het gemiddelde werd genomen, hetgeen een vrij juist cijfer gaf. De bovenstaande tabel geeft een globaal beeld van mijn observaties, incl. het weer en het aantal slaapbomen.

Op 25 januari 2000 werd deze slaapplaats verlaten.

Een aantal tellingen heb ik niet vermeld, omdat deze geen nieuwe gegevens opleverden. De slaaptrek duurt meestal 20 minuten, de tijd die verstrijkt tussen aankomst eerste en laatste groep.

Zonsondergang is geen maatstaf voor het begin van de slaaptrek, maar wel is er een verschil tussen heldere en bewolkte hemel. In het laatste geval arriveren de vogels een kwartier eerder. De aantallen vogels per groep liepen sterk uiteen, van 1 solitaire parkiet tot circa 50. Deze grootste groep kwam vrijwel zeker uit het Vondelpark, waar in 1999 circa 70 ex. op de voerplaats verschijnen. Waarschijnlijk zijn er in parken en op begraafplaatsen etc. voorverzamelplaatsen, die als startpunt dienen voor het vertrek naar de slaapplaats. Boven de stad zullen de groepen zich soms aaneensluiten, waardoor uiteindelijk circa 20 groepen afzonderlijk arriveren. Theoretisch zou je dan kunnen stellen, dat Halsbandparkieten overdag op 25-30 plaatsen in Amsterdam voorkomen.

Gedrag op de slaapplaats

Vooraf op warme zomeravonden, een rimpelloze Sloterplas en een kleurrijke zonsondergang is de slaaptrek een exotische ervaring. Groepen parkieten arriveren

▷ kort na elkaar, hun schelle kreten zijn al op grote afstand hoorbaar en als groengele projectielen schieten zij in het dichte groen van de slaapbomen, abrupt afremmend. Een aantal kleine groepen zit eerst te wachten in de naaste omgeving. Er zal ongetwijfeld een zekere rangorde zijn tussen de groepen, die met de oudste rechten moeten eerst gesetteld zijn. Een tiental 'wachtbomen' zijn herkenbaar aan de compleet kale toppen, waar fladderende vogels op de uitkijk zitten. Een solitaire parkiet komt altijd apart en slaapt ook in een aparte boom. De aanvliegsnelheid schat ik op circa 75 km per uur, gemeten aan het autoverkeer, dat zij met gemak voorbijflitsen (de Cornelis Lelylaan heeft op deze hoogte een maximum snelheidsbepaling van 70 km).

Er is een verschil in vlieghoogte als gevolg van windrichting en windsterkte. Bij wind uit het oosten hebben de vogels uit de stad wind mee en sprinten hoog boven de 50 m. hoge flats om daarna een steile duik te nemen, hun wapperende staarten dienen als hoogteroer. Bij tegenwind uit het westen blijven de vogels lager en zigzaggen over verkeersweg en fietspad, dekking zoekend tussen de 15 meter hoge bomenrijen, soms splitst een groep zich vlak boven het hoofd van de teller, die zij als een obstakel zien. Het onderling communiceren duurt dan meestal nog 15-20 minuten met nu en dan rauwe dreigkreten van vogels, die elkaar dwarszitten. De territoriumhoudende Eksters kijken machteloos toe.

De vertrekprocedure rond zonsopkomst heb ik eveneens kunnen observeren in de 6 kale bomen, waarheen het gezelschap medio november verhuisde. Door deze verplaatsing werden zij niet verstoord door het vuurwerk op Oudejaar, maar harde knallen brachten wel veel onrust en paniek. Bij het eerste ochtendlicht zijn nu en dan kreten hoorbaar. Langzaam worden honderden silhouetten zichtbaar, gele vlekken, die gaan bewegen. Duidelijk is te zien dat de slapers zich hergroeperen en naar de top van de boom fladderen om een optimale startpositie te zoeken. Het getsjirp neemt toe, de vertrekkende groep (50-75 ex.) roept in koor en met een massale start is de boomtop leeg. Daarna is er ruimte voor de andere groepen om hoog in de boom op dezelfde wijze te starten en in circa 30 minuten zijn de bomen leeg. Het vertrek in grotere groepen gebeurt met een interval van enkele minuten, circa 25 parkieten blijven wat langer achter. Deze vliegen in 4 kleine groepjes naar de nesten, vermoedelijk is de vliegafstand naar hun dagverblijf korter, maar om nu te concluderen, dat in de tuinsteden Osdorp, Slotermeer en Geuzenveld slechts 25 Halsbandparkieten pleisteren is wellicht wat te gewaagd.

In de zomermaanden kunnen onder de slaapbomen ook veren worden gevonden, de rui duurt circa 3 maanden, van begin juni tot eind augustus. Een bont assortiment veren in alle maten kan worden verzameld, de meeste lange staartveren worden afgeworpen tussen 1 juli en 15 augustus.

Met dank aan mijn vrouw, die een paar goede tips gaf en mijn enthousiasme deelde.

*Bert Kamp, Burg. Hogguerstraat 271,
1064 CP Amsterdam, 020-6132460*

Geraadpleegde literatuur:

Waarnemingenrubriek De Gierzwaluw,
1994-1999.

Sijsjes en Drijfsijsjes, 1996.

De Volkskrant, 18-9-1999.

Het Parool, 17-11-1999.

Atlas Nederlandse Vogels, SOVON
1987.

Het Vogeljaar, 1980-28 en 1981-29.